



IPA 2

MODUL 1

**Osnovna i
napredna
znanja
o autizmu**

INDEKS

Socijalna komunikacija

Ograničena, stereotipna
interesovanja

Heterogenost

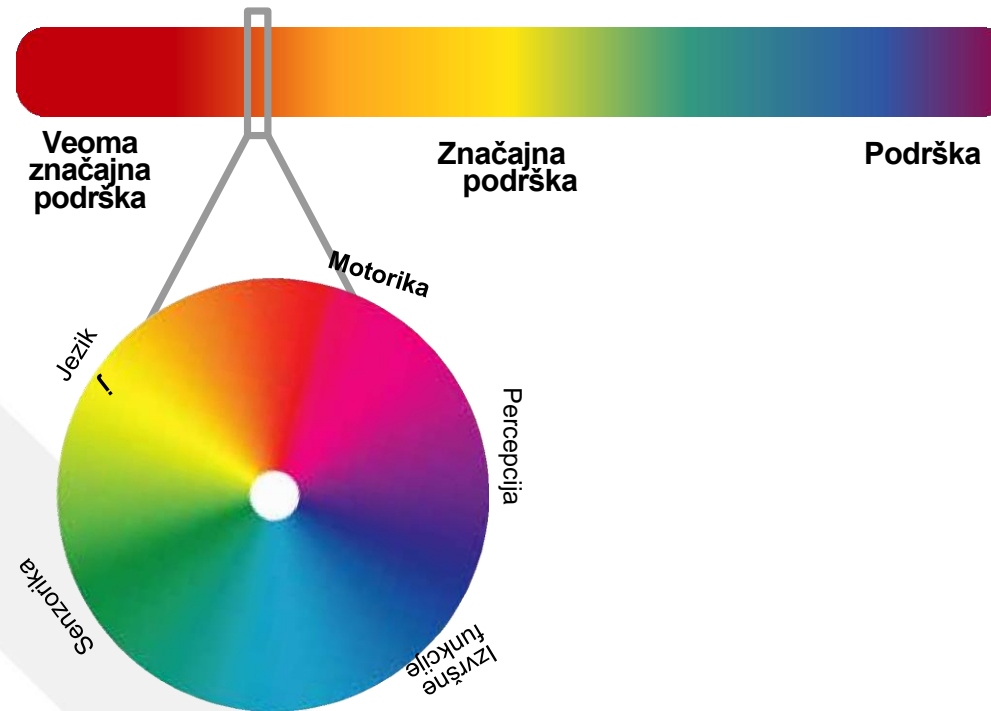
Pridružena stanja

Razvojne promene

Reč "spektar" ukazuje na značajne varijacije u tipu i težini autističkog poremećaja

Heterogenost

Poremećaj iz spektra autizma



Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



IPA 2

**Heterogenost
označava
varijabilnost u:**

Fenotipu i nivou potrebne podrške

Etiologiji

Početku pojave prvih simptoma

Polnoj distribuciji...

**Potkategorije
zasnovane na
odnosu
intelektualnog i
govorno-jezičkog
funkcionisanja
(WHO, 2018):**

**Ujednačeni
profili**

- Intelektualna ometenost (IO) bez govora
- IO i funkcionalni poremećaj jezika
- Prosečna inteligencija i funkcionalni govor

**Neujednačeni
profili**

- IO i razvijen strukturalni jezik
- Prosečna inteligencija i funkcionalni poremećaj jezika

**Unutar svake
kategorije postoje
brojne varijacije u:**

Repetitivnom ponašanju

Senzornoj obradi

Motoričkim veštinama

Egzekutivnim funkcijama

Pridruženim stanjima

Nivo podrške

Mogu da se koriste specifični opisi trenutnog stanja

Oni mogu da variraju u zavisnosti od konteksta i vremena procene

Posebno se ocenjuje potreba za podrškom u oblasti socijalne komunikacije i stereotipija

Uvek se utvrđuje na individualnom nivou

Nivoi potrebe za podrškom kod poremećaja iz spektra autizma:

NIVO 1

Zahteva veoma značajnu podršku

NIVO 2

Zahteva značajnu podršku

NIVO 3

Zahteva podršku

ETIOLOGIJA

Etiologija autizma je veoma složena i pod uticajem je brojnih činilaca.

Precizna etiologija nije poznata.

Postoje genetski i sredinski faktori rizika.

Različiti etiološki faktori mogu da dovedu do sličnih fenotipa.

**Veza sa
genetskim
poremećajima:**

Idiopatski autizam

- Ne postoji veza sa bilo kakvim sindromom.
- Rizik za drugu decu kreće se u rasponu od 3% do 10%.

Sindromski autizam

- Povezan je sa stanjima poznate etiologije (npr. Fragilni X sindrom, tuberozna skleroza...)
- Rizik za drugu decu je veoma varijabilan.

Početak autizma

- Najraniji bihevioralni simptomi autizma nekada se mogu primetiti još u prvoj godini života.
- Kod dece sa tzv. regresivnim tipom autizma prvi simptomi se javljaju nakon faze tipičnog razvoja.
U proseku se prvi znaci regresije uočavaju oko 20. meseca (Tan et al., 2021).
- Rizik za regresiju je isti kod devojčica i dečaka.

Polna distribucija

- Obično se smatra da je odnos muškaraca i žena u spektru 4-5:1.
- Moguća objašnjenja za nejednaku distribuciju su: ženski protektivni faktor i zakasnela dijagnoza kod devojaka u spektru zbog specifičnih kliničkih manifestacija i njihove tendencije da prikrivaju simptome.
- Nejednaka polna distribucija je naročito izražena kod visokofunkcionalnih osoba.

Linkovi i Izvori:

- ❏ American Psychiatric Association (APA). (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th edition (DSM-5). American Psychiatric Publishing.
- ❏ Capal, J. K., Macklin, E. A., Lu, F., & Barnes, G. (2020). Factors associated with seizure onset in children with autism spectrum disorder. *Pediatrics*, 145(Supplement 1), S117-S125.
- ❏ Casanova, M. F., Frye, R. E., Gillberg, C., & Casanova, E. L. (2020). Comorbidity and Autism Spectrum Disorder. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 1273.
- ❏ Hervás, A. (2016). Un autismo, varios autismos. Variabilidad fenotípica en los trastornos del espectro autista. *Revista de Neurología*, 62(Suppl. 1), s9-s14.
- ❏ Lai, M. C., & Szatmari, P. (2020). Sex and gender impacts on the behavioural presentation and recognition of autism. *Current Opinion in Psychiatry*, 33(2), 117-123.
- ❏ Lugo-Marín, J., Magán-Maganto, M., Rivero-Santana, A., Cuellar-Pompa, L., Alviyani, M., Jenaro-Rio, C., ... & Canal-Bedia, R. (2019). Prevalence of psychiatric disorders in adults with autism spectrum disorder: A systematic review and meta-analysis. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 59, 22-33.
- ❏ Mannion, A., & Leader, G. (2013). Comorbidity in autism spectrum disorder: A literature review. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7(12), 1595-1616.

Linkovi i Izvori:

- ☐ Miller, H. L., Sherrod, G. M., Mauk, J. E., Fears, N. E., Hynan, L. S., & Tamplain, P. M. (2021). Shared Features or Co-occurrence? Evaluating Symptoms of Developmental Coordination Disorder in Children and Adolescents with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 1-13.
- ☐ Pan, P. Y., Bölte, S., Kaur, P., Jamil, S., & Jonsson, U. (2020). Neurological disorders in autism: A systematic review and meta-analysis. *Autism*, 1362361320951370.
- ☐ Silleresi, S., Prevost, P., Zebib, R., Bonnet-Brilhault, F., Conte, D., & Tuller, L. (2020). Identifying language and cognitive profiles in children with ASD via a cluster analysis exploration: Implications for the new ICD-11. *Autism Research*, 13(7), 1155-1167.
- ☐ Tan, C., Frewer, V., Cox, G., Williams, K., & Ure, A. (2021). Prevalence and Age of Onset of Regression in Children with Autism Spectrum Disorder: A Systematic Review and Meta-analytical Update. *Autism Research*, 14(3), 582-598.
- ☐ WHO (2018). ICD-11. Retrieved from <https://icd.who.int/browse11/l-m/en>

Odricanje odgovornosti

Podrška Evropske komisije za izradu ovog materijala ne predstavlja ujedno i saglasnost sa njegovim sadržajem, koji odražava isključivo stavove autora, pa se Komisija ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njemu.

PARTNERI

POLIBIENESTAR
UNIVERSITAT ID VALÈNCIA



FPDA - Federação Portuguesa de Autismo



Autismo Burgos
Federación Autismo Castilla y León



FONDACIJA HILJADU ŽELJA

socialIT
software & consulting

ae **Autism**
Europe